אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

תאריך עדכון : 13/03/2017

מבוא למחשבת ישראל

מס׳ הקורס : 30115/01

המרצה : ד״ר חנוך בן-פזי

סוג הקורס: הרצאה - קורס מבוא

שנת הלימודים : תשע״ח

סמסטר : א + ב

היקף שעות : 2 ש״ש

אתר הקורס באינטרנט:

א. מטרות הקורס (מטרות על / מטרות ספציפיות):

מטרת הקורס להפגיש את הלומדים והלומדות עם עולמה של המחשבה היהודית, בתקופותיה השונות ובמגוון הסוגות הספרותיות והמחשבתיות שלה. הקורס מבקש להוות מעין צוהר להיכרות עם העולם הרחב של 'מחשבת ישראל', על תחומי הדעת השונים שלה: הפילוסופיים, המיסטיים, התיאולוגיים, הפרשניים והמוסריים.

ב. תוכן הקורס: (רציונל, נושאים)

מהלך השיעורים: (שיטות ההוראה, שימוש בטכנולוגיה, מרצים אורחים)

במובנו הצר, כולל תחום הדעת של "מחשבת ישראל" את ההתפתחות הפילוסופית, התיאולוגית והרעיונית של ההגות היהודית, מאז המאה השמינית לספירה. במובנו הרחב יותר, כולל תחום הדעת את תולדות המחשבה היהודית שמן המקרא והספרות ההלניסטית, מחשבת חז"ל, תולדות ההגות היהודית בימי הביניים, הספרות הקבלית והמיסטית, ועד לפילוסופיה היהודית של העת החדשה, ואף כי בעת הזאת.
הקורס מבקש לתת בידי הלומדים התמצאות מרחבית וכרונולוגית בקווי התפתחותה של המחשבה היהודית, הכרת הדמויות וההוגים המרכזיים שעיצבו וכוננו את הפילוסופיה היהודית, את הספרים החשובים והמכוננים של המיסטיקה, הקבלה והחסידות, והנושאים המרכזיים המייחדים את תחום הדעת של 'מחשבת ישראל'.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים: (רשימה או טבלה כדוגמת המצ"ב)

תכנית ההוראה מפורטת בחלוקה לתקופות למידה - ולנושאים

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1.	"מחשבת ישראל" – והגדרת הפילוסופיה היהודית.		
2.	פילון – הפילוסופיה שבין אתונה וירושלים		
3.	מחשבת חז"ל כעיצוב מכונן של המחשבה היהודית.		
4.	המיסטיקה היהודית הקדומה וספרות היכלות		
5.	רבי סעדיה גאון – וספר "האמונות והדעות"		
6.	רבי יהודה הלוי - ספר "הכוזרי".		
7.	הרמב"ם – בין "משנה תורה" ל"מורה הנבוכים"		
8.	הקבלה היהודית בימי הביניים		
9.	רבי משה דה-ליאון וספר "הזוהר"		
10.	הקבלה הנבואית – אברהם אבולעפיה		
11.	אור השם – ורבי חסדאי קרשקש		
12.	ברוך שפינוזה ו"המאמר התיאולוגי מדיני"		
13.	תקופת הנאורות ו"ירושלים" של משה מנדלסון		
14.	"החסידות": הבעש"ט, ר' שניאור זלמן מלאדי, ור' נחמן מברסלב		
15.	הרמן כהן ו"דת התבונה ממקורות היהדות"		
16.	מרטין בובר: "אני אתה" והמחשבה הדיאלוגית		
17.	"אורות" ו"אורות הקדש": הרב קוק ודור התחייה		
18.	עמנואל לוינס ו"האתיקה של האחרות"		

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם:

חובות / דרישות / מטלות:

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר):

ד. ביביליוגרפיה: (חובה/רשות)

ביביליוגרפיה

חוברת מקורות מלווה של הקורס – "ההקדמות" לספרות המחשבה היהודית

אפרים אלימלך אורבך, **חז"ל – אמונות ודעות,** ירושלים: מאגנס תשמ"ג
משה אידל, **קבלה: היבטים חדשים,** ירושלים ותל אביב: הוצאת שוקן 1993
שמואל הוגו ברגמן, **תולדות הפילוסופיה החדשה,** ירושלים: מוסד ביאליק 1973
שמואל הוגו ברגמן, **הפילוסופיה הדיאלוגית מקירקגור ועד בובר,** ירושלים: מוסד ביאליק 1974
יצחק יוליוס גוטמן, **הפילוסופיה של היהדות,** ירושלים: מוסד ביאליק 1963
שלמה פינס, **בין מחשבת ישראל למחשבת העמים,** ירושלים: מוסד ביאליק תשל"ז
אבינועם רוזנק, **הגיונות במחשבת ישראל: בעקבות שיעוריו של אביעזר רביצקי ,זלמן שזר: ירושלים תשע"ה**
נתן רוטנשטרייך, **המחשבה היהודית בעת החדשה,** תל אביב תש"ה – תש"י
אליעזר שביד, **תולדות ההגות היהודית בעת החדשה – המאה התשע עשרה,** ירושלים תשל"ח
אליעזר שביד, **תולדות ההגות היהודית במאה העשרים**, תל אביב תש"ן
אליעזר שביד, **הפילוסופים הגדולים שלנו: הפילוסופיה היהודית בימי הביניים,** תל אביב: ידיעות אחרונות, 2009
דב שוורץ, **סתירה והסתרה בהגות היהודית בימי הביניים,** רמת גן: בר אילן תשס"ב

Alexander Altmann, *Studies in Religious Philosophy and Mysticism, London, Routledge & K. Paul* 1969
Leora Batnitzky**,** *How Judaism Became a Religion: An Introduction to Modern Jewish Thought*, Princeton University Press 2013
Eliezer Berkovits, *Essential essays on Judaism,* D. Hazony (ed.), Jerusalem 2002
E. Berkovits, *Major Themes in Modern Philosophies of Judaism*, New york: Ktav Pub Inc. 1974.
David R. Blumenthal, *Philosophic Mysticism: Studies in Rational Religion*, Ramat Gan: Bar-Ilan University 2006
Daniel H. Frank and Oliver Leaman, eds., *History of Jewish Philosophy*, New York: Routledge, 1997.
Menachem M. Kellner, *Dogma in Medieval Jewish Thought*, Oxford University Press 1986.
Norbert Max Samuelson, *Jewish Philosophy: An Historical Introduction*, Continuum 2003

Gershom Scholem, Mysticism: *On the Kabbalah and its Symbolism*, 1965.
Kenneth Seeskin, *Jewish Philosophy in a Secular Age*, Albany: Sunny Press 1990.
Collet Sirat, *A History of Jewish Philosophy in the Middle Ages*, Cambridge: Cambridge University Press 1985